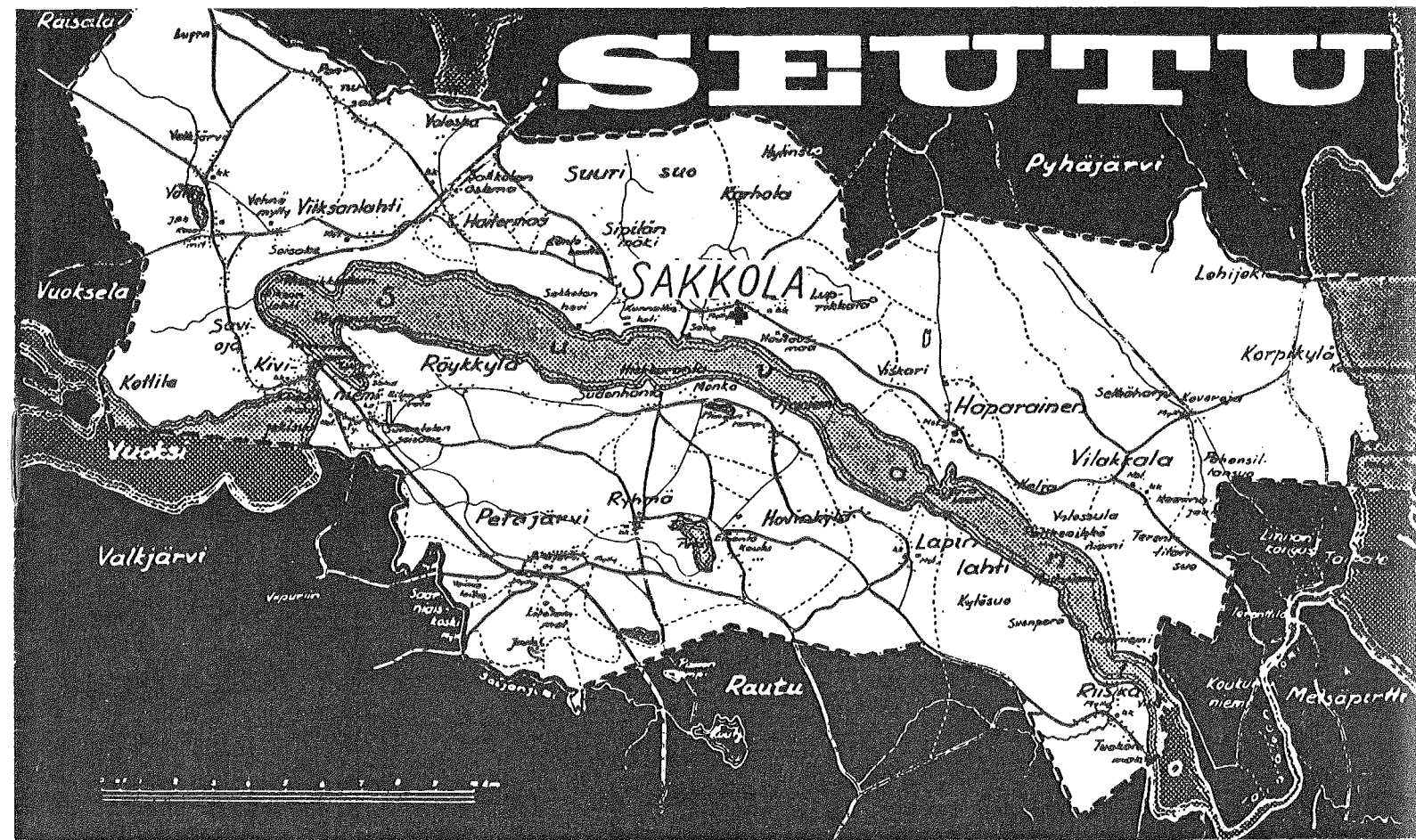
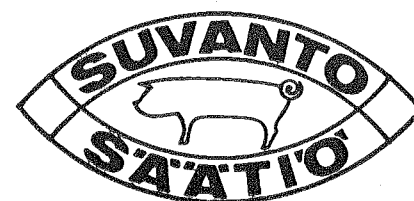

SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 2 1981
HUHTIKUU

TÄMÄKIN KUVA KERTOO TULEVASTA KEVÄÄSTÄ.

PEKON-HEIKIN HELENA

Lapsen muisti on ihmeellinen. Sanotaankin, että kun ei muistoja ole vielä, niin On ”tabula rasa eli tyhjä kirjoitustaulu, johon kokemus ei ole vielä painanut leimaansa.”

Kovin selväksi kuvaksi painui muistikammioihin Pekon Heikin Helena mökkeineen. Vanha mökki oli Hyyrisen maalla. Se oli varmaan Hyyrisen suvun koti ennen vanhaan. Ja Simon rakentama iso talo oli jo kolmas koti.

Mökissä oli kaksi tupaa ja käytävä välissä. Pekon-Heikin eli Lamppujen aikana ei toinen puoli ollut enää asuttu, vaan siellä piti-vät halkoja ym. Kun mökki sitten hävisi, niin 1939 siinä paikalla oli Väinö Kuismen talo. Lamput rakensivat uuden mökin kujasten suuhun Viipurin tien lähelle Männikön maan puolelle.

No niin taas vanhaan aikaan! Kouluun mennessä oli tapa talo talolta kerääntyä lapsilaumaksi vuoroon Hyyrisen kujasta tai Koirasen Kujasia myöten kouluun. Varsinkin tytöillä oli tuo tapa. Mieleen on painunut kun seisoin-me Pekon-Heikin tuvan ovensuussa odottaen Annaa ja Hilmaa kouluun lähtemään. Helena käristi sianlihaa pienellä hellallaan. Helan edessä leivinuunissa räiskyi tuli. Halot olivat varmaan petäjäisiä kun iloisesti paukahtelivat. Ja kuinka hyvältä tuo käristetty sianliha tuoksuikaan! Sulaneeseen rasvaan perhe kastoi ruisleipäviipaleita ja haukkasivat sikäli leipäpalan-reunaa. Vesi kihosi kielelle syrjästä katsojalle.

Tuosta käristetystä sianlihasta tuli minulle mieliruoka koko elämäni ajaksi. Se oli helposti valmistettu maukas ja ravitseva ateria. Nyt vanhana ei uskalla enää usein

herkutella, mutta nuorena ei kalorioita tullut ajatelleeksi.

Helena ihmettelin. Hänen iloisuuttaan, auttavaisuuttaan, ystävällisyyttään, ahkeruuttaan ja ennenkaikkea tyytyväisyyttään.

Helenan tapasin silloin tällöin myöhemmin vuosina Falin’in Pojattadin luona. Hänellä oli tapana käydä puhulemassa tadin kanssa. Lempi-tytär oli aina mukana ja myöhemmin Annan pikku Eila.

Näen muistikuvissa Helenan kävelyn kyyryssä, melkein suorassa kulmassa. En koskaan nähnyt häntä pystyasennossa. On varmaan, ettei hän voinutkaan seisoa suorana. Mikä oli tuon vian aiheuttanut en saanut tietää, sillä niin minulla kuin muillakin oli tapana olla huomaamatta Helenan erikoista asentoa — kyselemättä syntyjä syviä.

Nyt vanhana yhä ihmettelen. Ei elämä varmastikaan leikkiä ollut, mutta eipä koskaan Helena valittanut. Hänen herttaisuutensa oli niin, ettei oikeastaan edes huomannut tuota kyyryssä kävelyä.

Miten vaikeita mahtoivat olla varsinkin raskauden ajat, kun ne ajat eivät ole helppoja virheettömälle kehollekaan. Mutta lapset olivat terveitä ja kauniita. Annan tunsin hyvin. Hän oli kuin äitinsä, iloinen, hyvä ja auttavainen.

Kun on ollut vaikeuksia muistin Helenan. Ja silloin ymmärsin kuinka kiittämätöntä olisi olla tyyty-mätön kohtaloonsa. Siksi kai Luoja antaa toisille tosi vaikeuksia, joita he kantavat sankarillisesti, valittamatta, että paremman osan saaneet edes joskus olisivat auttavaisia ja pyyteettömästi veisivät valoa sinne, missä on pimeää.

Klaudia Pelkinen

Ei koskaan

On kaksi sanaa
niin armotonta

ja joka päivä jotakin
niiden taakse jää.

Ne saavat silmät kyyneliin.

Ne koskee sydämeen.

Ne mielen madaltaa.

Päivän tummentaa,
kun jotain rakasta
niiden taakse katoaa.

Ja mielessä tajuaa
ei koskaan, ei koskaan.

KLP

Kevät riemua

Koivun latvat vihertyypi,
kohta tänne kevät saa.
Päivän kehrä, aurinkoinen,
valon riemuun herää maa.

Pihakoivuun kottarainen
keväät laulun virittää.
Etäällä on arki mainen,
keväät riemuun hengittää!

Kaikki on kuin onnen unta,
kevällä kun herää maa.
Koko Luojan luomakunta,
uuden, puhtaan peiton saa.

— — —

Jos ihminenkin lintuin lailla
huolensa voisi heittää pois
ja kevät rinnoin riemuissansa
lintuin lailla laulaa voisi!

Varhaiskevät

Varhaiskevään päivä
jälleen mailleen saa.
Aurinkoinen painuu
tuonne metsän taa.

Koivun oksat keinuu,
latvat punertaa.
Kohta pienet linnut
pesää rakentaa.

— — — —

Muistelmia Sakkolan Luprankylän elämästä

SIJAINTI

Lupran asutus oli sijoittunut kolmen pitäjän, Pyhäjärven, Räisälän ja Sakkolan, kulmaukseen pitäjän luoteis-rajalla. Lupranjärvi oli kylästä kilometrin päässä, josta lähti pieni joki nimeltään järven mukaan. Joki oli Pyhäjärven ja Sakkolan rajana. Räisälään päin oli raja suurella metsäsalolla. Kylään tuli kaksi maantietä, Räisälään menevältä maantieltä Valkjärvenkylästä erosi tie Lupraan ja matkaa oli noin 4 kilometriä. Toinen tie tuli Sakkolan asemalta Pannu-

Katselen pienestä ikkunasta
kun päivä mailleen saa.
Muistelen, kevättä monta
jo jäänyt on vuosien taa.

Unessa usein muistan
kevättä Karjalan maan.
Näin uni-kuvina sinne
kunnaille, rientää saan.

Kevät aurinko

Aurinko kirkkaana kimmeltää,
kuin kultasäteitä ois!
Maan murheet kauaksi karkoittain,
joita sää talvinen tuiskuina tois.

Saa mielen virkeeksi vanhuskin.
Lapsi kuin unesta herää:
Äiti! Mikä taivaalla kimmeltää
joka kiertää ja on kuin kesää?

Joko kiuruset kohta visertää?
Joko pääskyt tekevät pesää?
Samat linnut onko ne aina,
jotka täällä viettävät kesää?

Äiti vastaa: — Kuulehan lapseni!
Ehkä linnut onkin nuo samat.
Luoja määrää myöskin lintujen
tulotiet ja kulkuradat.

Sirkka-Liisa Lehtinen

saaren kylän halki ja se oli noin 9 kilometriä pitkä. Pannusaaren ja Luprankylän väli oli noin 3 kilometriä. Räisälän Humalaisten kylään oli heikko kärrytie, jota käytettiin joskus myllyreisulla. Pyhäjärven Tiituankylään pääsi vain Pannusaaren kautta ja sekin tie oli huonon puoleinen. Talven aikana molempiin suuntiin kulku oli helpompaa ja myös runsaampaa.

Luprankylä jakaantui kolmeen paikalliseen mäkikuntaan. Pannusaarelta ja Valkjärveltä tulevien teitten risteyksestä lähti kyläkuja-set Yl'ojalle, jonka tienvarressa oli kuusi taloa, Hännikäinen-nimisiä kolme, Kuismia kaksi ja Akkasen talo. Tie jatkui Hiekka-ahon kautta aina Lupranjärvelle asti, tosin loppumatkan hyvin kivisenä.

Kyläryhmä oli saanut nimensä Yl'ojasta, joka virtasi Suurelta-suolta ja Kämärälammista alkuunsa saaneena läpi kylän peltojen yhtyen Lupranjokeen ja näin laski vedet Kiimajärveen Pyhäjärven puolelle.

Toinen tie lähti Silvastinmäelle ja joka vielä haarautui, yhtyen taas myöhemmin. Näitten teitten var-silla oli 10 taloa, joista kolme oli Silvasti-nimisiä, kaksi Pitkästä, kaksi Kuismaa, Hännikäinen, sekä Heikkosen ja Myllärin paikat.

Sopenmäki oli Pannusaarelta tulevan tien oikealla puolella, jonne kulki oma kylätie, siellä oli Hännikäisen, Voutilaisen ja Suutarin talot.

Vähän ennen talvisotaa oli rakennettu kaksi asuintaloa maanteitten risteykseen, joista toisessa asui vanhaemäntä Helka Hännikäinen ja toisessa yksinäinen Maria Suutari.

ELINKEINOT

Maanviljelys ja karjanhoito oli kylässämme 17 talon pää-asiallinen

toimeentulo. Metsä- ja maatalous-töä oli 2 perheen elinkeinona ja 2 yksinäistä elivät ”koroillaan”. Maanviljelys oli voimakkaasti kehittyneessä. Uutispellon raivaus oli joka talossa voimakkaasti käynnissä ja ostojen kautta pyrittiin saamaan viljelysalaa suuremmaksi. Karjantuotantoon alettiin kiinnittää enemmän huomiota tarkastuskarjakon piirin yhä laajetessa, jopa kokeiltiin paremmille lypsylehmille peltolaitumia. Tämä tuntui myös maitomäärissä. Muistan, kuinka monta vuotta meiltä (Tahvon Matilta) vietiin maito pannusaarelaiten kanssa yhdessä Haitermaahan Sakkolan maidon myynti osuuskuntaan. Kehitys kulki voimakkaasti eteenpäin, vähän ennen talvisotaa ei enää mahtuneet yhteen hevoskärryyn kylän maidot.

LISÄANSIOITA

Lisäänsiointina miehillä oli talven aikana puutavaran ajo ja metsätyöt huomattavana lisäansiona. Metsätyöt olivat lähellä, sillä Räisälän puolella oli suuret Räisälän-salot, jotka antoivat paljon työmahdollisuuksia.

Kiviniemen kasarmit, jonne oli matkaa noin 6 kilometriä, kulutti suuren määrän halkoja. Muistan, että meiltäkin myytiin ja kotiin ajettiin paljon halkoja kantahenkilökunnan käyttöön. Monet maukkaat kahvit tarjosi kantahenkilökunnan rouvat halkojen tuojalle ja tuntui maalaispojasta hyvältä tällainen ystävyys. Kävipä joitakin kyläläisiä ansiotyössään Kasarmilassa ja Kiviniemessä.

Heikki Pitkänen oli kuuluisan hyvä kyläseppä, sillä naapurikylästäkin käytiin hänen pajallaan asioidessa. Muistan, että seppä Heikki perheineen oli muuttanut Viiksanlahdesta.

Tervanpolttoa harjoitti ammat-

Vanhempi kuva vuodelta 1937 kertoo Kiviniemen eteläisen alakansakoulun oppilaista, joista osa on Röykkylästä. Kuinka moni mahtaa tuntea itsensä tästä kuvasta? — Mie Elsa Rantsi hoastan kaik koulukaverit Sakkola-juhliin elokuussa, jotka pietään Veslahel! — Valokuvassa oleva opettaja on Martta Hiekkaranta.

Toisessa kuvassa on osa oppilasta kokoontunut nyttikestin merkeissä Elsa ja Niilo Rantsin kotona 20. 9. 1980. Kiitos teille! Kuvassa tytöt vasemmalta: Hilkka-Liisa Palomäki os Huuska, Maija Kuparinen os Kuuppo, Elsa Rantsi os Pohjalainen, Salli Pihlajamäki os Kuparinen ja Maiju Rantanen os Pitkänen. Pojat vasemmalta: Reino Pulakka, Pärttyli Vuorinen, Pauli Uosukainen ja Mauno Karjalainen.

Huviretki Sakkolan Kirkonkylän

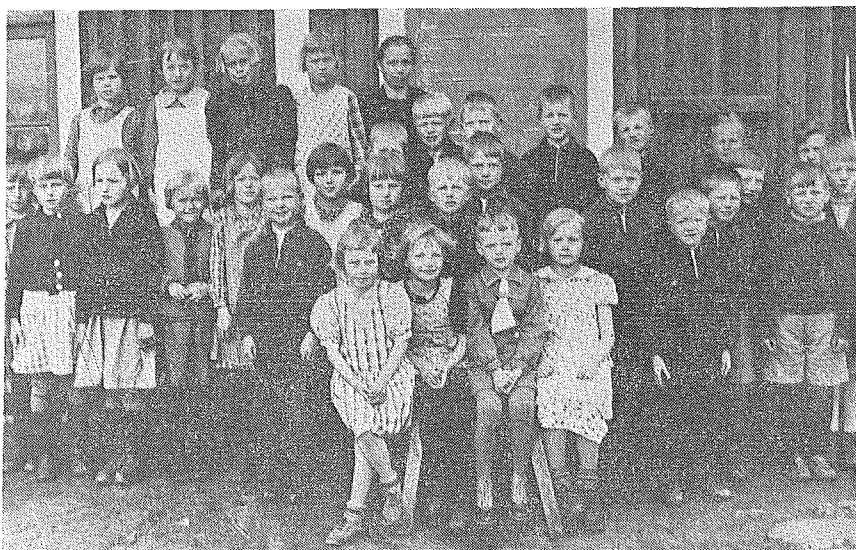
tupruksi, ryöpyksi ja tohinaksi. Pakkasjäykät petäjät nojailivat metsissä vaikeasti narahdellen, karistaen helpeitään, ja aukeilla kenäillä, kylillä, hujusi tuuli ulvoen nurkkauksissa ja viheltäen aitojen seipäissä.

”Parempi olisi ollut tyyni, seiso-va pakkaneen, kuin tällainen meru”, kuultiin sanottavan pakkasta ikävöiden.

Eivät olleet seutulaiset tyytyväisiä eivätkä hyväntuulisia, hovinhoitaja Tenikkaa lukuunottamatta. Hän tunsu itsessään taas virettä, vilkkautta, liikkumishalua — hän oli saanut ajatuksen, hän oli keksinyt keinon, miten karkulaiset saataisiin kiinni. Tähänastiset tavoitelut, uhkat, ajot, etsinnät eivät olleet tuottaneet mitään tulosta, kuun pitkän oli moisniekka niellyt häpeäänsä, tuntenut kasvoillaan loukkauksen kirvelevän muiston, mutta nyt antoi hänen ajatuksensa jo ennakolta hyvikettä, toi toiveita onnistumisesta.

kansakoululla n v 1912. Kuvassa on Helena Tiinus, Emmi Kankkunen, tri Levisonin sisar Kaarin, rva Anna Nordström (postinhoitaja), Tyyne Maasalo, Elsa ja Martta Tengen, An-

na Pitkänen, vanhukset Kankkuset, rva Levison, opettajat Ida ja Anni Pitkänen, Armas Maasalo, Vieno Maasala, Maija Pitkänen ja Torsti Vikman. Valokuvasi Ivar Levison.

AINO KOIRASEN MUISTOLLE:

”Sinä kasvoit kunnailla Kannaksen, liki Suvannon rannan rajaa. Niin varttuin vuosihin myrskyjen ja taistelupäivien ajan”.

A Aava

”Kodin perintönä se on tullut”, totesi isäsi aikoinaan kun häneltä kysyttiin uskoon tuleamisen vaikutteista.

Samoin on Aino, meidän helppo ja luonnollista uskoa myös Sinunkin kohdallasi tapahtuneen.

Tiedämme, että uskon tietä vaeltavia esivanhempia omistimme jo monta sukupolvea ennen meitä. Uskomme, että jos Sinulta olisi eläessäsi pyydetty, vakaumuksesi pohjalta kehoituksen sanaa meille jälkeesi jääneille, se olisi voinut olla sama, jonka isäsi haastattelijalleen lausui, tämän kysyessä pitkän elämäkokemuksen opetuksia kristillisyyden tiellä: ”Pääasia on kumminkin se, mitä kristinoppi vastaa kysymykseen: — Mikä on ihmisen kallein asia? — Sitä me tarvitsem-

me joka päivä, uutta armoa ammentaen.”

Sinä Aino olit elämän haluinen. Olit tarmokas ja uuttera kodin ihminen. Teit kaikkiesi, että puolisolasi ja tyttärilläsi (myöhemmin perheineen) olisi viihtyisä olla ja tulla, sekä tuntien kaiken huokuvan, huokuvan lämpöä rakkaitaan kohtaan.

Kaiken keskeltä kuitenkin sai havaita valmistumisesi siihenkin, että kaikki tämä ajallinen on keran jätettävä. Olit valmistunut kohtaamaan iankaikkisuuden. Tästä on syytä, kaipauksenkin keskellä, jälkeen jääneiden iloita.

Omistit myöskin osallistuvan luonteen. Et sulkeutunut itseesi ympäristöltäsi, vaan osallistuit monen moniin harrastuksiin. Ns:n tyttö-osastoon, naisvoimisteluun, laulukuoroon, Lotta- ja Marttatyöhön, urheiluakaan unohtamatta, jossa harrastit pikamatkoja, ollen aivan aikansa pikamienijä kotipitäjässä ja laajemmaltikin.

Syvää kiitosta tuntien muistelen aikoja nuoruusvuosiltasi, jolloin osoitit olevasi sisareni Anna-Liisan, et ainoastaan ikätoveri ja serkku, vaan paljon, paljon enemmän. Olit käsittääkseni niinsanottu henkiystävä. Tätä samaa ystävyyttä osoitit myöskin koko perhettämme kohtaan.

Kun ”Antädillä” tarvittiin tilapäisapua, olit aina altis palveluksiin. Näin silloinkin kun vanhempani ”kost-reisujen” ajaksi tarvitsivat ”kot-miestä”.

Monet kerrat osoitit palvelusmieltäsi ”Ehon-Ainona”, vielä äitini vanhuuden vuosina, häntä ja perhettämme kohtaan. On sellainen tunne, että sukulaisuussiteet vuosien mittaan aina vain lujittuivat ja toistemme tapaamisen tarve senkuin tiheni. Uskon, että kohdallasi on nyt saanut toteutumuksensa mieli-virressäsi 524 säkeet 4—6 esiintyvä toivomus ja lupaus.

KUOLLEITA

Aino Helena Koiranen o.s. Naskali syntyi 13. 1. 1908 Sakkolassa, kuoli 20. 1. 1981 Valkeakosken sairaalassa. Siunattiin Lempäälän kirkossa 31. 1. 1981.

Esterita Maria Maasalo syntyi 2. 8. 1898, kuoli 25. 1. 1981. Siunaustilaisuus Helsingin Hietaniemen siunauskappelissa 7. 2. 1981. Hän oli edesmenneen säveltäjä Armas Maasalon aviopuoliso. Entinen kotipaikka Sakkolan Kirkonkylä.

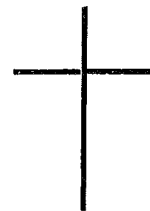
Eliina Kaukovaara syntyi 17. 4. 1900 Sakkolan Vuokselassa, kuoli 24. 12. 1980 Imatralla ollessaan vierailulla tyttärensä luona. Hän valmistui sairaanhoitajaksi Viipurissa vuonna 1931 ja avioitui muutamaa vuotta myöhemmin, jolloin työelämä jäi pitkäksi aikaa. Mieheensä kuoleman jälkeen rouva Kaukovaara palasi työelämäänsä ja hänestä tuli Käpylän seurakunnan vanhainkodin johtaja, jossa toimesta hän oli eläkkeelle siirtymiseensä saakka. Hänen viimeinen kotipaikkansa oli Helsinki.

Viljam Naskali syntyi 10. 6. 1904 Sakkolan Lapinlahdessa, kuoli 21. 12. 1980 Punkalaitumen Vanttilassa. Siunaustilaisuus oli loppiaisenä 10. 1. 1981 Punkalaitumen kirkossa.

Tyyne Kaarina Lempi Lammppu syntyi 10. 12. 1904 Sakkolan Petäjärven Ryhmässä, kuoli 6. 2. 1981 Seinäjoen terveyskeskuksessa.

Hilja Kostainen o.s. Roininen syntyi 15. 2. 1905 Sakkolassa, kuoli 26. 12. 1980 Lempäälässä. Entinen kotipaikka Sakkolan Pannusaari ja Haittermaa. Viimeinen kotipaikka Tampere.

Helena Koiranen syntyi 16. 8. 1905 Sakkolassa, kuoli 13. 1. 1981 Vammalassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Purpua.

Saima Myllö

o.s. Tynkkynen

syntyi 24. 9. 1908 Parikkalassa, asui Sakkolan Hovinkylässä. Kuoli 8. 2. 1981 kotonaan Hattulassa.

Kädet ahkerat paljon uurastaneet, lepoon hiljaiseen ovat vaipuneet. Ei kuulu äänesi rakkahin. Sydän hiljaa itkien kaipa.

Eino Pitkänen syntyi 20. 4. 1908 Sakkolassa, kuoli 28. 12. 1980 Helsingissä.

Yrjö Antero Varvas syntyi 22. 4. 1911 Sakkolassa, kuoli 4. 2. 1981 Vammalassa. Siunaustilaisuus Tyrvään siunauskappelissa 21. 2. 1981, jonka jälkeen muistotilaisuus Seurakuntatalossa.

Hänen kotipaikkansa oli Sakkolassa Kuninkaanristi.

Vuosia täyttäneitä

80 VUOTTA täytti 2. 2. 1981 Mikko Flodmark Punkalaitumen Oriniemessä. Entinen kotikylänsä oli Sakkolan Petäjäjärvi.

80 VUOTTA täyttää 25. 4. 1981 Maria Lämssä. Syntymäpäiväänsä hän viettää tyttärensä luona Toijalassa.

75 VUOTTA täytti 21. 1. 1981 Anni Puolakka o.s. Karvanen Lempeälässä. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjäjärvellä.

70 VUOTTA täytti 15. 2. 1981 Selma Pylkäs o.s. Ollikainen Lempeälässä. Hän on syntynyt Sakkolan Ojaniemessä ja viimeinen kotikylänsä oli Haparainen.

70 VUOTTA täytti 17. 2. 1981 m.v. Kalervo Viskari Orivedellä. Hän on syntynyt Sakkolan Vilakkalassa. Hän on käynyt poliisikoulun kurssin Turussa.

Kalervo Viskari on kuulunut Oriveden kunnan valtuustoon ja kunnanhallitukseen, metsälautakuntaan, maatilalautakuntaan ja siemeläinrahaston hoitokuntaan jäsenenä. Hän on myös kuulunut maajakotoimitusten uskottumies. Oriveden Karjala-seuran johtokuntaan on Viskari kuulunut vuodesta 1958 lähtien. Osuusliike

Kanta-Hämeen edustajistoon hän on myös kuulunut.

Sakkolassa oli hänen harrastuksenaan yhdistystoiminta ja urheilu. Talvisodassa hän palveli Er P. 6:ssa ja II D:n joukoissa ja on sotilasarvoltaan ylikersantti.

Kalervo Viskari on monesti avustanut kirjoituksillaan Suvannon Seutua ja toivomme kirjoittamisen edelleen jatkuvan!

70 VUOTTA täyttää 18. 4. 1981 Hellin Rytty o.s. Naskali Vesilahden Laukossa. Hän on syntynyt

Sakkolan Ojaniemessä ja viimeinen kotipaikka Sakkolassa oli Hovinkylä. Hän on laulanut 25 vuotta Vesilahden Kirkkokuorossa ja saanut siitä ansiomerkin. Hän on käynyt myös Sairalan Kristillisen kansanopiston kurssin. Karjalassa hän oallistui utterasti yhdistys- ja seuratoimintoihin.

50 VUOTTA täytti 12. 4. 1981 Elli Virolainen o.s. Mäntylä Nokian Joenpohjassa. Hän on Viljami Virolaisen aviopuoliso Sakkolan Petäjäjärvellä.

Suoritettuja tutkintoja

Diplomi-insinöörin tutkinnon Helsingin Teknillisen korkeakoulun kemian osastolla on suorittanut Tarja Helena Koskentalo o.s. Uosukainen "oivallisesti". Vanhemmat Liisa ja Matti Uosukainen, isä Sakkolan Kiviniemestä.

Markkinointi-instituutista on valmistunut kauppateknikoksi Päivi Helena Paakki. Vanhemmat Lempi Paakki o.s. Uosukainen ja Niilo Paakki Imatralta. Äiti on Sakkolan Kiviniemestä.

Ylennykset puolustusvoimissa

Ylennyksiä päivämäärällä 1. 2. 1981:

Yliluutnantiksi Kainuun sotilaspiirissä luutnantti Jorma Jaakko Rytty.

Ylennyksiä 1. 3. 1981:

Majuriksi Puolustusvoimain ATK-laitoksessa kapteeni Yrjö Antero Rytty. Heidän vanhempansa ovat Hellin ja Kaino Rytty Vesilahdelta. Entinen kotikylänsä oli Sakkolan Hovinkylä.

Muistelen

Eräällä kirkonkirjan sivulla on kirjoitettu seuraava tieto: Juho Tp Tenkanen. Talollinen. Sakkolan Karholasta n:o 2:sta. S 29. 9. 1875. Käynyt kansakoulun. Kuollut 21. 4. 1938. Vaimo Ida Maria os. Ellonen, synt. 12. 8. 1879 Valkjärvellä, josta tullut

SAKKOLAN KIRKON AVAIMET

jotka rovasti Joonas Laurila oli ottanut mukaansa sulkiessaan viimeisen kerran ovet vuonna 1944.

Hänen sisarensa tohtorinrouva Veera Kyttilä kävi ne luovuttamassa 23. 10. 1980 Virkki-Käsityömu-seolle, jossa ne ovat Sakkolaa esittelevässä osassa.

Kovin on köyhä tämä Sakkolan esineistö: Vanha kaunis Kiviniemitaulu, kipsistä valmistettu Sakkolan kirkko ja Larin Paraskea esittävä värivalokuva ja Tyyne-Kerttu Virkin muotokuva sisarentyttärensä Eeva Melonin maalaamana ja tietysti Sakkolan kansallispuku T-K Virkin oma.

Lahjoituksia kaivataan sakkolalaisilta!

Museonhoitaja

SAKKOLA HISTORIAA-TEOKSEN JATKO

Kylien keräysasiamiehet: Ojaniemi Jalmari Ollikainen Peltok. 27 A 14 33100 Tampere 10 puhelin 32087.

Nimi valitettavasti puuttui meile annetusta luettelosta. Viime numerosta oli pudonnut pois kirjoittajan nimi "Viholislentäjän vangitseminen Lapinlahdessa. Kirjoittaja on Olavi Lopenen.

HOVINKYLÄ-PÄIVÄÄ VIETETÄÄN SIRKKA JYRÄKSELLÄ ESPOON SOUKASSA KESÄKUUN 14. P:NA: Ajo-ohjeita voi kysyä puhelinnumerosta 90-8011381.

9. 12. 1898. Kuollut 3. 10. 1930.

Näin siis kertoo kirkonkirjat tänä päivänä. Mutta jos palaamme vuosisadan vaihteeseen, oli kai tämän kokin tila silloin, jota "Jussi" asui, kulki kai nimellä mäkitupalainen. Siksi, koska niitä hehtaareja oli omistuksessa vain muutama. Tietämäni mukaan Ida Maria ei tullut Valkjärveltä Sakkolan Karholaan, vaan "Jussi" oli laittanut evästä reppuun ja lähtenyt vaimon hakuun.

Löydettyään Idan oli hänet tuonut Sakkolaan ja siitä alkoi heidän perhe-elämänsä. Lapsia kertyi yhdeksäntoista vuoden aikana 10. Vanhin syntyi 1900 ja nuorin 1919. Minä yksi heistä, viimeistä edellinen. Joten en heitä kaikkia ole koskaan nähnytään.

Siitä saakka kun alan muistaa, elätti hän perhettään metsätöillä, myös rakennusurakoita otti. Mutta silloin oli jo vanhempia perillisiä mukana. Toimi myös metsäpomonä. Hoiteli jopa ihmisten lakiasioita, josta tietysti sai lempinimen "Lak-Jussi". Kertoi hän olleensa laskiaisajossa ja lumen ajossa Pietarissa. Vei tavaraa Pietariin, sekä paluukuormana toi suolaa, jauhoja ym. Kertoipa olleensa Pietar-hovissa myöskin "lotniekkana", sekä tavanneensa keisarin useamman kerran. Ehkäpä hän ei aivan päivällisillä keisaria tavannut, ehkäpä työssä ollessaan. — Tämä oli hänen kertomaansa.

No niin. Perhe siis kasvoi. Jauhosäkki kesti aina vain lyhyemmän ajan. Perhehuolet kasvoivat... Minäkin olin käynyt koulua jo muutama vuoden. Olin tietysti töissä mukana minäkin, kun koulun käynnistä kerkisin. Niinpä vanhempi väki jo suunnitteli lisäämään ostoa. Viimein maata sitten löytyikin, kun "Jussi" totesi "Hiekkala"-nimisen tilan Rn:o 7³ joutuneen keinottelijan haltuun. Myöhemmin tulin huo-

maamaan, että ei ole ollut turhaa hänen lain tuntemuksensa. — Siksi hän nytkin kääntyi asutuslautakunnan puoleen ja teki valituksen edellä mainitusta tilan myynnistä ja perusteista asutusasiain osastolle, joka kai silloin oli Helsingissä. Eikä aikaa vuosikaupalla kulunutkaan, kun valtio otti tilan haltuunsa, sekä myöhemmin julisti tilan oston haettavaksi. Siinä kahakassa kai liikemies menetti jonkun osan kauppahinnasta.

Historiasta, joka on minun lempilukemistani muistan Batsepa-nimisen naisen, jonka kuningas otti, määrättyään naisen miehen ankarimpaan kahakkaan jossa kaatui, itselleen.

Samaan tapaan teki "Lak-Jussi" Hiekkalan tilan kanssa, kun hän oli saanut sen pois liikemieheltä. Hän otti tilan itselleen, mutta ei ollut missään tekemisissä vieraiden naisten kanssa ja tilan kauppa tehtiin täysin laillisesti, eikä lain tuntemusta väärin käytetty. Muistan hänellä olleen jonkinlaisen repaleisen kirjan, joka lienee ollut lakikirja, josta hän oli oppinsa ottanut, vaikka minä en hänen koskaan sitä nähnyt lukevan...

**POLKUPYÖRÄT,
MOPEDIT,
VARAOSAT JA
TARVIKKEET.
URHEILU- JA
KALASTUS-
VÄLINEET.
TUNTURI-
TUOTTEET.**

Lempäälän Pyörä
M. TOIVA
LEMPÄÄLÄ
PUH. 750 286

Näin me tultiin maatilan omistajiksi. Kotipeltö noin 4 hehtaaria oli hiekkamultamaata, jossa kasvoi hyvän makuisia perunoita. Luonnon niittyä, Kelosuo nimeltään, josta raivattuna tuli 8 hehtaaria viljelysmaata ja sarkojen pituus oli 750 metriä. Siis komeat sarat! Kun näillä saroilla vilja lainehti, niin se oli komeaa katseltavaa. Sitä peltoa minäkin olin mukana raivaamassa. Ja olin myös ylpeä saavutuksestamme!

Viimein suuren mieshukan koetellessa perhettämme, minä miespuolisista jäin yksin, lukuunottamatta vanhemman veljeni perillistä, Suloa, joka oli vielä siihen aikaan pojan nappula.

Tulkoon vielä mainittua niistä asianaajotapauksista: Erään kerran oli mies tullut Valkjärveltä saakka. Nimeä en muista. ”Jussi” istutti hänet pöydän ääreen, vastapuolelle itseään ja sanoi: ”Nyt kerrot asian juuri niinkuin se on... Jos valehella pitää. Mie tien sen sit oikeuues. Mut miul et valehte! Senkin muistan, että Viipurin raastuvanoikeudessa se juttu sitten käsiteltiin ja taas ”Lak-Jussi” voitti.

Hän kieltäytyi kokonaan sellaisen jutun asianaajosta, jonka tiesi häviävänsä. Hän piti maineestaan kiinni ja neuvoi epävarmat jutut viemään toisille asianaajajille.

Kyllä äitikin piti hänen maineestaan huolta, sillä kun kerran hänen piti lähteä taas Viipurin raastuvaan, niin äiti huomasi, että Siulha o huonot pöksyt! Niil et mihikeä kaupunkii! Niin lähti isä heti ostamaan kaupasta kankaan ja kun naapurissa oli räätälinä Mannikaisen Jussi, joka tuli heti taloon ja isä kertoi huolensa, niin aamulla oli uudet housut jo valmiina. Näin ”jussi” pääsi lähtemään uusilla housuilla raastuvanoikeuteen ja taaskin palasi voittajana. Äiti ei muutenkaan aina hyväksynyt oikeuden käyntiä, sillä hän oli syvästi uskonnollinen, eikä pitänyt asianaajotehtävää aivan

rehellisenä työnä. Vaan aina pyrki motkottamaan. No jäihän se sitten aikanaan poisikin, kun maata tuli lisää ja työtkin lisääntyivät kotona aivan riittäviksi.

Noin vuosi sitten eräs entinen naapurini soitti minulle, että hän on aivan yksin kotona ja aika käykäksi, kun vaimo on työreissussa aina kaksi viikkoa yhtämittaa. Hän kertoi, että hän on miettinyt nyt vanhoja asioita ja voi niistä kertoa ja sanoi, että nyt kun joka puolella puhutaan sovinnosta ja yhteistyöstä, niin tämä kaikki on viisikymmentä vuotta myöhässä!

”Lak-Jussi” puhui tästä asiasta jo 20-luvulla, heti sen jälkeen kun Venäjällä oli vallankumous käynyt, että mitä myö ruvetaa riitelemää teän uuve naapuri kera? Sovinnos on hyvä elleä! Käsetä hyö kyllä vieraisil Helsinkii ja pieteä oikei hyvän! Hommataa oikei morsiammetkin! — Näin kertoi naapuri Jussin sanoneen. Tätä minä en kyllä muista, mutta kertojan veli muisti hänen niin sanoneen, kun oli myös silloin paikalla.

Kansan syvissä riveissä piilee kykyjä, jotka tänä päivänä koulutuksella saadaan esiin, joka aikaisemmin ei ollut mahdollista, kun vähäväkisempi kansa ei pystynyt lapsilleen koulusivistystä antamaan. Talouselämässä ei koulusivistys ollut niin välttämätön, sillä olihan vielä 1930-luvulla vanhan polven isäntiä, jotka kirjoittivat nimensä puumerkinä, mutta pystyivät silti pitämään talonsa ja taloutensa esimerkillisessä kunnossa.

Itseään koulutti myös eräs naapurikylän mies, kun oli jostain syystä saanut linnatuomion. Silloinkin sai linnassa opiskella ja tai ehkä ammattikoulutus oli paremmin sopiva sanamuoto. Joka tapauksessa tämä mies vapauduttuaan omasi rakennuspiirtäjän ammatin. Silloin sattui, että Jussilla oli lukkarin virkatalon ulkorakennusten teko urak-

kana. Missä ominaisuudessa tällä henkilöllä oli tilaisuus piirtää piha-piirin aitaan portin piirustukset, ei ole tiedossani. Piirustus oli tosiaan ammattimiehen käsialaa. Komeat olivat portit, mutta myös hinnaltaan kalliit. Urakkaa sovittaissa ei tämmöisistä porteista ollut mitään puhuttakaan. Puhumattakaan mistään piirustuksista, sillä aita oli vain tavallista riukuaitaa.

Rakennusten loppukatselmuksessa oli luultavasti mukana myös niitä rakentamisesta päättäneitä henkilöitä, jotka olivat hyväksyneet myös porttipiirustuksen. Rakennuttaja oli Sakkolan seurakunta. Kun tämä porttipiirustus tuli esille, niin pitkään katsoi Jussi piirustusta ja viimeinen totesi: — Mietin — mis mies mie uon tuollasi porttiloi näht? — No, nehä onko Jerusalemi portit. Ei hän ollut siellä koskaan käynyt, liekö jossain kuvakirjassa tuollaiset portit nähnyt... Joka tapauksessa hän oli ainakin harmissaan kun tämä portti saattoi hänet urakassa epäedulliseen asemaan.

— — —

Tänäkin päivänä on ihmisellä mahdollisuus opiskeluun, lähes missä paikassa tai laitoksessa tahansa, kun vain on riittävästi haluja ja aikaa...

— — —

Monenmoisia kykyjä suomalaisistakin löytyy, esimerkiksi lahjoja vaatii sekin, kun osaa almanakan nimet ulkoa. Tällaisia nimineroja olen tavannut elämässäni kaksi henkilöä. Sekä yhden ”elävän turistin”, joka osasi ulkomuistista Suomen rautatie-aikataulun aina Hangosta Kemijärvelle ja ympäri Suomen niin pitkälle kuin rataa vain riittää.

Suomen kansan riveissä piilee suuria henkisiä kykyjä, kun vaan oivalletaan heitä oikein käyttämaan parhaaksi!

Väinö Tenkanen
Vantaa

Aliina Liimatainen

MUISTOJEN HETKIÄ

KESÄ KARJALASSA

Elettiin kesää 1939. Tämä oli viimeisiä aikoja syntymäseudullani. Kesä oli kaunis ja lämmin, ihmiset olivat tyytyväisiä ja onnellisia. Omenapuut kukkivat kuin ”viimeistakevättä”, tuli hedelmiä ja marjoja. Pihapihlajat olivat myös täynnä marjoja. Lisäksi kulkiessani metsässä marjassa näin sinä kesänä kolme kertaa käärmeen, joita en ollut koskaan ennen nähnyt.

Vanhat ihmiset sanoivat, että taitaa tulla sota, se on sen merkki.

KOTIPAIKKANI

Kotipaikkani oli Karjalankannaksella, Sakkolan pitäjän Kiviniemen kylässä. Niemi kun oli, niin tätä ympäröi Vuoksen vesistö, joka koskenalaski Suvantojärveen ja Taipaleenjoen kautta Laatokkaan. ”Täällä synnyin, täällä kasvoin ja elonpäiväni aloitin.”

Sakkolan pitäjä oli pitkä ja kaita. Kuuluu porsaspitäjään. Täällä oli vähän teollisuutta. Ihmiset viljelivät esi-isiltään perittyjä peltojaan ja olivat onnellisia. Vuonna 1939 täällä oli asukkaita noin 8000, johon sisältyivät sotilaat, JP 4:ssä palvelevat, ja kantahenkilökunta.

Kotini oli kauniilla paikalla Kiviniemenkosken rannalla. Meitä oli aikuinen perhe, ei ollut lapsia eikä vanhuksia. Kaksi vanhinta siskoani oli jo pois kotoa. Olin nuorin siskoksista ja oli minulla veli Iivari. Isäni ja äitini olivat jo kuolleet.

Näihin aikoihin kulttuuri eli nousukauttaan kotikylässäni. Oli Nuorisoseura, Urheiluseura, Laulukoulu, Voimistelijat ym. Veljeni oli käynyt Mikkelin Nuorisopiston ja toimi nuorisohjaajana. Kotimme oli kuin kulttuurin kehto: siellä soitettiin ja laulettiin jokainen päivä. Kun Kannaksen juhlia vietettiin Ki-

vinieessä olimme ohjelmaa suorittamassa jokainen meistä. Minä sisareni kanssa olimme kansantanssissa ja voimistelussa. Vanhempi sisareni ja veljeni olivat laulukourossa, laulaen JP 4:n soittokunnan säestäessä juhlamusiikkia. Mieleeni on jäänyt lähtemättömästi viimeiset juhlat ja sävelet: SUOMALAINEN RUKOUS, ”Siunaa ja varjele meitä Korkein kädellä...”

Kun sitten syyskesä teki tuloaan saapuivat linnoitusmiehet Kannakselle. Me kotona teimme kiviäitaa kaikessa rauhassa, tätä työtä oli meillä riittämiin, kun sattui olemaan kiviset pellot.

Yksi siskoni oli leninkiompelija ja tällätavoin saimme rahan puolta taloon, yhteinen kukkaro kun oli. Hänen asiakkaitaan olivat Kasarmilan rouvat ja heitä pidettiin hienosto-ihmisinä siihen aikaan. Sotilaat kyydittivät heitä aina komiasti hevoskyydillä!

OLIN PAIMENESSA

Vaikka olin aikuinen ihminen, nuorin kun olin, jouduin olemaan paimenessa, koska ”arpa lankesi minulle” tässä paimentouhussa. Aitoja ei jokapuolla ollut. Paikka, jossa nyt paimenessa lehmä oli Viiksanlahden liede-pelto Suvannon rannassa. Kerran näin kun juna jyskytti Rautuun ja oli lastattu sotilaille ja aseilla. Silloin ajattelin: Ei hyvältä näytä. Kun ajoin illalla lehmät kotiin, niin olin ihmeissäni sillä pihallemme oli tullut sotilaita ja kenttäkeittiö keskellä pihamaata ja hernerokka porisi padassa.

Ajoin lehmät navettaan ja menin lypsämään. Navetta kun oli vanha niin se oli sellainen kiviraunio ja seinän raosta alkoi kuulua rapinaa. Kun katsoin taakseni, niin kaksi nappisilmää oli päässä ja pää liik-

Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

Pienkonekorjaamo NUORA-MOTOR

Lakalaivankatu 4, 33840 Tampere 84
Puhelin 931 - 654 411

Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

Pärssisen Konepaja

35500 KORKEAKOSKI - PUH. 935 - 81204

Valmistamme mm:

- TERÄSHALLEJA, OVIA JA IKKUNOITA
- AUTON LAVOJA YM. KULJETUSKALUSTOJA
- KORISTETAKOTÖITÄ
- TRAKTORIN TYÖVÄLINEITÄ

kui liukkaasti puolelta toiselle! Vihdoin tuli koko eläin näkyviin, oli pieni ja matalajalkainen, valkoinen. Eläin äkkiä vain pyörähti ja katosi takaisin koloonsa. Tahtoi vain näyttää, että hänkin oli olemassa. Pelästyin ja vapisin kovasti, mutta en jättänyt lypsyä kesken. Jälkeen päin olen kuullut, että tällainen elukka ei tule ihmisten ilmoille tavallisesti, jos ei mitään pahoja aikoja ole tulossa!

TAIPALEENJOELLA

Meillä oli myös viljelysmaata Taipaleenjoella. Tämä maa oli tullut isälleni lahjoitusmaiden jaossa. Suivantjärvi oli kuivunut Kirvesmäen kohdalta ja muodosti liedemaata. Tätä hyvää viljelysmaata jatkui aina Taipaleenjokeen asti, joka sitten jaettiin lisämaana maanviljelijöille. Meillä oli sukutilamme mennyt perintönä isältä pojalle jo kolmattasataa vuotta. Emäntä haettiin aina naapurikylästä. Tilan pinta-ala oli vähäinen, vain 21 hehtaaria metsineen ja hakamaaineen, mutta äiti sanoi aina leikkilisesti: — Vaikka meillä on maata vähän, niin sitä on syvälti!

Oli syksy 1939. Linnoitustöitä tehtiin Kannaksella. Meillä oli edessä kauran leikkuu, sillä koko liedellä keväällä kylvetty kauralle. Polkupyörillä ajoimme kauran niittoon Taipaleenjoelle. Kun saavuimme lietteelle, niin aloimme niittää kauraa. Kaura oli pitkää, aivan olkappähän asti ja vahvaa. Sirpit käteen ja kyyryksiin, niin lähti työ käyntiin. Meillä oli kaksi pitkää sarkaa vierekkäin. Me siskokset leikkasimme ja veli Iivari siteli lyhteet. Lyhteeseen tarvittiin aina kolme kourallista ja kouralliset tuli täyteen, kun joka sormenväli oli niin täysi, että oljet kädessä pursui. Veljemme teki myös viisikot. Tämä syntyi kun laitettiin neljä lyhettä pystyyn nojaamaan toisiinsa ja niiden päälle viides hatuksi.

Teimme tätä työtä monta päivää,

välillä pidimme ruokatunnin ja pian ”palasuussa” jatkoimme taas työtämme. Yöt nukuimme viereisessä heinäladossa. Tuleva vihollinen katsoi siinä lähellä meitä tähytyspallosta! Iltapäivä kun alkoi ja tuli hämäävä niin tähytyspallo ilmentyivät taivaalle! Tietysti seurasivat linnoitusmiesten touhuja. Ei he meidän työtä haitannut!

Kun olimme viimeistä päivää näissä leikkaustouhuissa Taipaleenjoella, niin illalla oli Sakkolan Valustustalolla linnoitusmiesten järjestämät tanssit. Sinne oli aikomus mennä. Mutta niin siinä vain kävi,

Hyvä Tuomas joulun tuopi. Paha Nuutti poijes viepi.

Nuutti oli todella nimensä veroinen, sillä sellaisen myrskytuulen se oli nostattanut nimipäiväkseen, tammik 13:nä, jolloin karjalaisuuden ja käsityön vaalijana tunnetussa Vokki-Virkissä purettiin joulua, karistettiin kuusta. Mutta Nuutin myrkykään ei estänyt ystäviä saapumasta Vokki-Virkkiin Merikannontielle, ja jouluasuinen emäntä, Joulumuori, Martta Ritvanen viritti leikkilisellä tervetuloivotuksellaan vieraat iloiseen tunnelmaan.

Jouluista musiikkia: En etsi valtaa loistoa... esitti Lahja Hämäläinen Tyyne-Kertun säestäjänä. Sen jälkeen Lahja Hämäläinen pyydettynä kertoi omasta elämästään. Kertomus liittyi vakavaan teemaan, vammaisvuoteen. Lahja Hämäläinen on 6-vuotiaasta ollut polioinvalidi. Sairaus ei ole kuitenkaan lannistanut tätä ilomantsilaisen 9-lapsisen perheen nuorimmaista, vaan hänellä on säteilevä hymy ja iloisen myönteinen elämänasenne. Valmistuttuaan Joensuun kauppakoulusta, hän on työskennellyt Invalidi-säätiön toimistossa, viimeksi kuluneet viisi vuotta kassanhoitajana. Laulu on hänen rakkain harrastuksensa

että sinne jäi menemättä, sillä emme saaneet kauraa ajoissa poikki, vaikka yritimme olla ahkeria, vaan pimeys pakkasi päälle ja kaura oli jo aivan kosteaa. Veljemme nauroi ja sanoi: — Ensin työ ja sitten huvi!

Nukuimme yön rauhallisesti vielä heinäladossa ja aamulla lopetimme kauranleikkauksen ja lähdimme polkupyörillä sirpit ja tykötarpeet ”pyörännakilla” kotiin Kiviniemeen. Mennessä ohitimme tämän illallisen tanssipaikan ja vähän keljutti. Mutta mennyt päivä ei tule koskaan takaisin.

Jatkuu

ja hän on opiskellut sitä jopa Roomassa ja jatkuvasti kotimaassa. Hän laulaa myös kuorossa ja on mukana järjestötoiminnassa. Hänet valittiin myös Suomen edustajaksi vammaisten olympialaisiin Norjaan talvella 1980, jolloin hän voitti jääratapelkailussa pronssia. Hevossalmella äskettäin pidettynä urheilupäivänä hän oli kahdeksan osanottajan joukosta ensimmäinen samassa lajissa, päihittäen jopa mieskilpikumppaninsa.

Käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkki kertoi omasta vammastaan, jonka vuoksi hän joutui viettämään lapsuudestaan neljä pitkää vuotta Helsingin Diakonissalaitoksessa ja joka koko hänen elämänsä ajan on rajoittanut hänen liikkumiskykyään.

Tämän jälkeen Lahja ja Tyyne-Kerttu lauloivat yhdessä J. Pohjanmiehen tunnelmallisen ”Joulutähden”, Tyyne-Kertun säestäessä pianolla, Eeva Melonin huilulla ja Aaro Asikaisen viululla. Anna-Liisa Friman lauloi Ahti Sonnisen Antti Henttosen sanoihin säveltämän laulun: ”Tahtoisin löytää joulun lapsen”, sekä eestiläisen joululaulun. Mirja Meloni säesti.

Ahon reunalta

Se on taas talvenselkä taittunut kuukauden pimeät, läntsiset räntäsateet takana, karhukin on kylkensä kääntänyt. Länsituuli pyyhkinyt pilvistä taivaan puhtaaksi, kuulaana välkkyvät hanget alla auringon paisteen. Juhani Aho antoi maaliskuun paisteisille päville nimen kevään, kevät, sattuvasti sanottu, sillä talitiainenkin oksalla omenapuun vaistoaa kevään tuloa lauluna, ”mä tiituu, mä tiituu”, sen pakkasaamun auringolle virittää...

Tällaisena kirkkaana aamuna katselin arkihousujeni kuntoa, rikki ne oli. ”En niitä paikkaa, katsele vaan! Jos et saa itsellesi uusia, niin kävele, että takapuoli vilkkaa” sanoi Hän, jonka kanssa tässä ollaan jo vuosikymmenet yhdessä kampeita ja aamuja katseltu. — Niinhän se on nyt, että jos housuja tarvitset, niin Tampereelle vaan, kaupunkiin,

Lopuksi joululaulujen raikuessa karistettiin kuusi ja vietiin joulu-leipä linnuille. Kahvikupin ääressä puhkesi vielä laulu, huilu ja viulu soimaan, jopa lausuntaa. Titvi Ikäheimo, jolta ensi syksynä tulee runokirja esitti yllätyksenä ”Hiiren häät”.

Päättyy joulu vaikkei kenkään sois... laulettiin hyvästiksi uloskannetulle joulukuuselle.

Mukana ollut Sakkolan tyttö

mokoman asian takia. Toista se oli ennen — menit ja ostit Heikin kaurapasta tyykiä, veit Anulle tai Helenalle tehtäväksi, niin oli huomispäivänä uudet housut jalassa, silloin oli se niin yksinkertaista!

Entäs nyt! Minä housujen ostaja tallailen ja ”tölläilen” suuressa tamperelaisessa tavaratalossa. Katselen, kaikilla niin hemmetin kiire. Ajattelen, empä juokse, käynkin tässä ”sajun” juontiin, katselen rauhassa ”ämmien” kiirettä... Oli vapaa pöytä, tuli viimein neiti kysymään:

— Mitäs saisi olla? En pyytänyt ”sajua”, sanoin teetä ja kohteliaasti sitä annettiinkin. Eikä siinä tarvinnut kauan yksin istua, kun siihen tulla lehahti mustalaisnainen, pyyteli: — Saako istua. — Senkun vaan istuu. — Istui hetken helistellen heijään ja pyysi: — Saikos Herralle povata? — Mitäs nyt sellaista, eihän tässä käydä kortteja hajottelemaan, kieltelin. — No katsotaan sitten kädestä. Annappas tänne! — Empäs anna! Minä tiedän nämä elämäni viivat paljon rehellisemmin, kuin sinun katsomallasi!

Istuttiin vähän aikaa kumpikin omia aatellen... Kuulet sie? Mie oon ja ”evakko”, niin oot siekii, haastat karjalaisittai... Mie oon Kivennava mustalaisii, äitiin ol Sakkolasta... Kiviniemen markkinoilla kävi Kivennavan pojan karrii...

Kukas äitiis oli sieltä Sakkolasta? — Se Villen tyttö, Amali. Hää ei kurjan kulkian elämän... — Vai Amalia, tunsinhan minä hänet, kulki mummonsa Sohvin matkassa aina. Oltiin rippikoulussakin samanaikaisesti. Vaalea mustalaistytö... Olet tullut äitikesi.

Amalin muistoksi tarjosin tytölle kahvit!

Hän olikin aika mielenkiintoinen, älykäs romaani nainen. Paljon oli sattunut pahaa ja hyvää kulkian tiellä.

Sanoi kantavansa heimonsa vaatteita, kunnioittaen heidän perinnettään. — Kun puen valkolaisten vaatteet, olen suomalainen, tasavertainen nainen menen minne hyvänsä. Sen kyllä uskoin.

Hän häipyi kadulle, minä läksin housujen ostoon. Kyllä oli farmaria ja farkkua, mitä kaikkea suojapukua, haalaria, vaan ei näkynyt KUNNON housuja.

Oli siellä toinenkin karjalainen isäntä housun ostossa. — Kyseli emännälle sukkahousuja. Myyjätär naurussa suin kyseli: — Pitääkö olla haarakiilan kera? — Ei tarvitse! Meillä on kiilat itsellä... Anna vaan sellaiset ”välkin pöksyt”!

Minulle siinä toinen tyttö tarjosi teryleenihousuja. Kehui niissä ”räs-sin” pitäviksi. Sovitetaan jalkaan! — Minä nyt tässä sovittelemaan naislaumassa... Muovia taitaa olla koko pöksyt?

Läksin Laukon torille, siellä on entinen viipurilainen torikauppias,

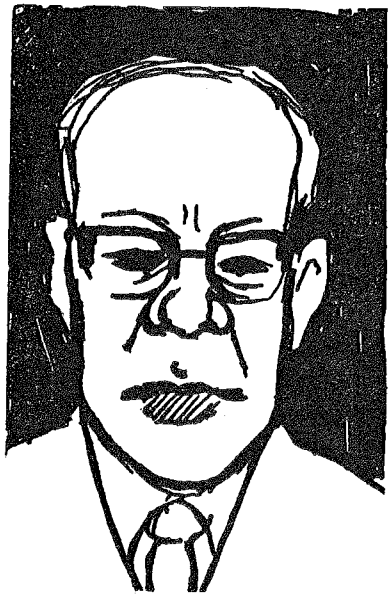
MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

Toimituksen tuoli

Maaliskuun pakkasaamuna tätä kirjoittaessa, on noin puolet tilillepanokorteista jo postitettu tilausmaksun suorittamiseksi ja rahaa on tullut, että rahahuolet on toistaiseksi poistuneet toimituksen tuolin vaiheilta. Osa tilillepanokorteista tulee lähetetyksi turhaan, sillä monesti saman päivän postissa tulee jo oma-aloitteisesti postitettu tilausmaksun suoritus. Silloin on lähetetty tilillepanokortti aiheeton ja lehti tältä vuodelta maksettu, kun se kerran on kertaalleen maksettu,

sillä oli aina kojussaan Punasen lähteen torilla kunnon housuja.

— Päivää tarkenit tulla kaupunkiin.

— Tarkenin. Pitäs housut saaha.

— Niitä oikein saat. Kasaha täskii on pöksyt, iha entistä engelskan nahkii ja on kestävä. Auvaahan palton nappeja, jot mie nään onks siul vatsaa? Jot tiijen antaa sopivat. Nää kääritään paperiin. Kun koton vejät jalkahais, nii kiittelet minnuu, jot ol sil mummol tarkka silmä... Ihako tehty!

ja on aivan sama miten maksu tänne saapuu. Nytkin on jo muutama lähettänyt rahaa tänne, kun minä samalla olen jo lähettänyt "karhukortin" kyseiselle henkilölle. Tämä on tietysti valitettavaa, mutta tuskin täysin vältettävissä koskaan, sillä ihminen on erehtyväinen.

Kiitos jo tilauksensa maksaneille ja myös maksaville. Ulkomailta toivon jokaisen itse huolehtivan maksun suorituksesta ja pohjoismaista kaikki käykin samalla tavalla posti-siirtona lähetettynä kuin Suomesakin! Tämä on hyvä muistaa jos lehden tulo katkeaa pohjoismaissa.

— — —
On sanottu, että viime numero oli tosikko, siitä puuttui huumori ja mukavuus. Mistäs sitä aina ottaa — huumoriakaan. Minä olin viime numeroon pohjimmiltaan tyytyväinen — mutta nyt kohtalo oikutteli tähän numeroon housujuttua ja "pöksypakinaa" kahteen kirjoitukseen. Enkä itsekään malta olla pistämättä housujani peliin mukaan!

Kyseessä on kyllä vain housujen paikkaus ja osto, ei sen syvällisempiä asioita.

Totta nyt on, ettei monikaan nain nykyisin miehen housuja paikkaa, eikä liene tarpeellistakaan, kuin korkeintaan saumarepeämien ompelu. Sillä tässä housun paikkauksessa tarvitaan suuresti asian-tuntemusta ja ompelutaitoa. Ettei kävisi kuin Valkjärven Nurmijär-

— Muistuu Viipuri vielä mieleen?

— Älä virka mittää. Mihin se nyt unehtuu... Muistat sie tennishallin, siel sitä tantsittiin?

Sellainen se ol Viipuri, karjalaisen kaupunki.

Tämmöistähän se oli tämän päivän housukaupan teko täällä Tampereella. Ja kohta mielessä leppoisa tunne: Pyhäjärven laajan selän takana, siellä on koti ja kohta koivussa viheltää kottarainen...

Viki

ven tytölle pojan housuja paikatesa, sillä asiaa tuntemattomana hän ompeli myös "sepaluksen" umpeen, joka sai nuoren miehen ihmettelemään ja kysyikin: — Mistä minä nyt...? Ja kysymys oli täysin aiheellinen.

Omalla kohdallani kohtalo kerran oikutteli ja määräsi minut paikkaamaan housuni ja vaikka itse hunkin, ei sitä kukaan liene huomannutkaan, ennen tätä kirjoitettua tunnustusta.

Olin päässyt rippikoulusta ja silloin ollaan siinä ikäkaudessa, että housuissa pitää olla "rässit", siihen aikaan, ei enää luultavasti. Minulla oli mielestäni huonot "rässit" ja tietysti kastelin pyheliinan, kuumensin silitysraudan ja rässäsin housuni, muuten onnistui, vain yksi reikä paloi pyhähousuihini, koska pyyheliinassa oli vain yksi pieni reikä.

Hätä ei lue lakia. Siksi minäkin ompelin paikan housuun, enkä uskaltanut hiiskahtakaan asiasta naisille.

Urheilunnostuksen iskettyä minuun, piti saada urheilupaita ja urheiluhousut. Onneksi silloin oli paitoja Olgan-kaupassa, mutta housuihin piti ostaa Olgalta satiinia ja pyytää siskoni ne ompelemaan. Näin sain urheiluhousut. Miten työkoistuvat ja "mukamat" ne oli, sitä en osaa sanoa. Se vika niissä huomattiin aina, että niillä oli paha tapa tuppautua lopussa toisten juoksu housujen ohi, oli heillä sitten minkä värisiä tahansa jalossa.

Ennen ei kuminauhaa tunnettu kuin verryttelypuvussa, jotka nyt on nimetty verkkareiksi, ja minulla oli kotikyläni ensimmäiset verryttelyvaatteet, jotka piti, kun paikkakunnalta ei saanut, tilata Helsingistä saakka. Totuin verkkareihin niin, että rauhan aikana minulla on aina sellaiset olleet, ja on vieläkin, vaikka olen jo ikäihminen.

Tästä huomaatte, että on keksitty ihmisille vaatetus joka pysyy käytössä pitkiäkin aikoja, vain värik-

EKA KARPPANEN:

Rilloamista Röykkyläs

Ei — ei se rilloamine olt sitä mitä nykyisi sanota grilloamiseksi eikä se olt mitteä rillutteleminen. Se ol sen aja — kaksykymmentä luvu — sakkioitelu, nykysuomeks joukkuekilpailu. Ja vaik siin käytettiin assein seipäitä tai muita kalikkoi, ei se mitekeä olt rinnastettaviss kylätappeluksii, mitä sillo Sakkolaski toisinnoa käyttii.

Rilla paiskomisella ratkottii noaportaloloi tai -kyläliiki välisii paremmuiksii. Sitä sammoaha ne pelasiit jo Jukola veljeksetki — iha oma perierie porukoil.

Pelväline ol tukeva rilla — puurungost sahattu pari tuuma vahvune kiekko. Koivu siihe vissii parraite passas ko ol kovvoa ja raskasta ja viel tuohel vahvistettu. Rilla siin pelis oli se hyökkäysase. Puolustusassien joka ottelijal ol tukeva seivät tai vaik halko, mil seisatettii tuo vastapuole viskoama rilla.

Joukkueihe koko ei olt misseä seännöis merätty, siint sovittii kulloki eriksie. Ykski riski pelloaja so-

atto yksinneä pärjätä monituisii huonompii vastas.

Taistotanterieks tarvittii hyvyvveä hottuu ja parraite sitä löyty kyläraitilt tai moantielt. Toisinnoa sitä tarvittii iha virsta tolkul.

Röykkylästä mie muistan parraite sellast kyläkohtast rillaviskojaist, mis likkeist sukulaistalot olleet lyötähynnet omiks porukoiksie, jos lie olleet Huuskat ja Vullit. Itse olin viel sevverra pien, jot sain katsella meininkii matka peäst. Siin tanner tömis ja kalikat kalis ja hiekka pöllis nii jot ei siin olt tervielistä kel-leä sivullisel männä liija likkiel.

Alotus arvottii tai teikattii niiko muissaki pelilöis. Alottaja viskas rillan pyörimeä tietä myöte vastajoukkueetta koht. Neä toas koittiit sen parroansa mukkoa seipäilleä seisattoa. Ei se ain onnistunt ensimmäiselt tai toiseltko, toisinnoa män sivutse kaikilt. Ol semmoneki seäntö, jot rillan pit pyörii tietä myöte, mis se silt poikkies ni se kohta katsottii seisottamispaikaks. Mis kohas

kyys on lisääntynyt verkkareissakin ja siksi kait ne sopivat kummallekin sukupuolelle. Ennen ei samat vaatetukset sopineet ollenkaan, ainakaan suomalaisille!

Kyllikki Ilvessalo os Suikkanen on esivanhempiaan historiakirjoista etsiessään tutustunut Sakkolan ensimmäisiin verokirjoihin ja antanut Suvannon Seudun ja säätiön käyttöön valokopioita ja muistiinpanoja kyseisistä asiakirjoista.

Vuonna 1826 tuli voimaan asetus, joka muutti lahjoitusmaat Viipurin läänissä rälssimaan luontoisiksi, jonka kautta talonpojat menettivät

omistus- ja asuin oikeutensa, elleivät osaisi todistaa maatilan olleen perintämaana ennen vuotta 1706.

Kyllikki Ilvessalo on kirjoittanut muistiin tilanomistajien nimiä v. 1640 saakka ja jo nyt siinä on yllättäviä sukuja, jotka on luultu tulleen Sakkolaan vasta myöhemmin, aivan yllättävillä suunnilla ja kyliissä tähän nykyiseen vuosisataan verrattuna.

Asiatiedot on Suvanto-säätiön hallussa ja kun ne on saatu nimistään suomennettua, ne käytetään kaikki Sakkolan historiaa -teoksen aineistona ja tulevat Suvannon Seudun sivuillekin aikanaan. Kiitos lähettäjälle!

rilla seisahutettii, siint se soatii rillata takasi, mil onnel milloki. Eikä siin ain piisant se varsinaine Röykkylä kyläraitti — toisinnoa mäntii ylitse Kylmoja notkon ain Suvehännä puolel. Toisel roasoa soatettii männä Röykkieniemie.

Ne kyläkohtast kamppailut käyttii siel suuremmal moantiel Kivnieme ja Ojanieme välil. Sillo ko ei neät olt autoloi ja hevosiiki liikku varsi harvaksie. Siel sitä ol hottuu ja siel tehtii suttuu niist kyllii välisitki paremmuiksist.

Lempäälän Karjalaisten vuosikokous

Kokouksen puheenjohtajana toimi Kaarlo Kuuppo ja sihteerinä Helli Naskali.

Seuran puheenjohtajana jatkaa edelleen Aimo Kuisma. Johtokunnan erovuoroiset jäsenet Annikki Soini, Esko Kallonen, Hilka Ristilä ja Lahja Hagman valittiin uudelleen. Lisäksi kuuluu johtokuntaan tänä vuonna seuraavat henkilöt: Aaro Viskari varapuheenjohtajana, Helli Naskali sihteerinä, Hannes Henttonen rahastonhoitajana, sekä jäsenenä Jouko Karanko, Elli Pulakka, Laina Nio, Heikki Naskali ja Sirkka Kuuppo.

Karjalan Liiton kokousedustajaksi valittiin Helli Naskali, varalle Elli Pulakka. Tampereen piirin kokouksiin edustajaksi Hannes Henttonen ja Heikki Naskali. Seuran kulttuuriasiamieheksi valittiin Elli Pulakka.

**TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI**

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

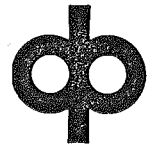
voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIIKE

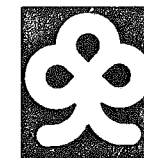
A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

Vesilahti - Puh. 931 - 739 541

**VESILAHDEN
OSUUSPANKKI**

*joustavaa
pankkipalvelua*

Tampereen Aluesäästöpankki

auttaa - neuvoo - palvelee

LEMPÄÄLÄN PELTITYÖ

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740 886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön koti-
seutulehti, ilmestyy 1981
8 kertaa vuodessa.

Tilaushinta 30 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta
cm vakinaisista ilmoituksis-
ta alennus.

Toimituksen ja konttorin
osoite 37370 Narva. Puhelin
931 - 734 843.

Postisiirtotili TA 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuus-
pankki 37370 Narva. Käyt-
tötilin numero 551105-42772.

Vastaava toimittaja Viljo Pu-
rontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyp-
pö, Helmi Uosukainen, Uu-
no Pulakka, Eero Koppanen
ja Väinö Kekki.